

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 36 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 74 din 10 aprilie 2025

1. Prin Decizia nr. 113 din 12 august 2025 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 182g/2025 privind excepția de neconstituționalitate a textului „nu au dreptul de a participa la alegeri” din articolul 11 alineatul (7) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, ridicată de dl Alexandru Beschieru, președinte al Partidului Politic „Forța Alternativă și de Salvare a Moldovei”, în dosarul nr. 3-63/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Potrivit normei contestate, în termen de 24 de ore de la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, Agenția Servicii Publice prezintă acesteia lista partidelor politice care au dreptul de a participa la alegeri. Partidele politice care, până la începerea perioadei electorale, nu au prezentat Agenției Servicii Publice toate informațiile prevăzute de lege **nu au dreptul de a participa la alegeri.**

3. Autorul sesizării consideră că textul „nu au dreptul de a participa la alegeri” din articolul 11 alineatul (7) din Legea privind partidele politice limitează dreptul partidelor de a participa la alegeri, de a-și prezenta programul politic și opinia lor cu privire la programele politice ale concurenților electorali, contrar articolului 32 (*libertatea exprimării opiniei*) din Constituție. De asemenea, interzicerea de a participa la alegeri, bazată pe nerespectarea de către partid a unor condiții de formă, sfidează principiul alegerilor libere, garantat de articolul 38 (*dreptul de vot și dreptul de a fi ales*) din Constituție. Autorul mai susține că textul contestat limitează posibilitatea partidelor politice de a participa la alegeri, care reprezintă una din principalele activități ale partidelor. În acest sens, autorul pretinde încălcarea articolului 41 (*libertatea partidelor și a altor organizații social-politice*) din Constituție. În viziunea autorului, interdicția de a participa la alegeri reprezintă o sancțiune disproporționată, contrară articolului 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție, care afectează însăși esența dreptului de a participa la viața politică (a se vedea DCC nr. 113 din 12 august 2025, §§ 14-19).

4. În raport cu aceste critici de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a menționat că, deși autorul excepției a invocat incidența articolelor 32, 38, 41 și 54 din Constituție, în esență, autorul pretinde încălcarea articolelor 38 și 54 din Constituție. Curtea a decis că textul „nu au dreptul de a participa la alegeri” din articolul 11 alineatul (7) din Legea privind partidele politice nu face incidente articolele 38 și 54 din Constituție (a se vedea DCC nr. 113 din 12 august 2025, §§ 26, 44).

5. Subliniez faptul că **dreptul de asociere în partide politice** reprezintă un drept fundamental garantat de articolul 41 din Constituție și articolul 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Conform articolului 41 alin. (1) și (3) din Constituție, **partidele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri. Statul asigură respectarea drepturilor și intereselor legitime ale partidelor.** Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **partidele politice au un rol decisiv în formarea și exprimarea voinței politice a cetățenilor** (a se vedea *Vona v. Ungaria*, 9 iulie 2013, § 56).

6. Curtea Europeană a reținut în mod constant că democrația reprezintă un element fundamental al ordinii publice europene și că drepturile subiective garantate de articolul 3 al Protocolului nr. 1 la Convenție, care include dreptul de a vota și **dreptul de a candida la alegeri, sunt cruciale pentru stabilirea și pentru menținerea fundamentelor unei democrații coerente și efective, guvernate de preeminența dreptului** (a se vedea *Kalda v. Estonia (nr. 2)*, 6 decembrie 2022, §§ 37-38; *Guðmundur Gunnarsson și Magnús Davíð Norðdahl v. Islanda*, 16 aprilie 2024, § 57; *Tomenko v. Ucraina*, 10 iulie 2025, § 96). Comisia de la Veneția a menționat că **însuși conceptul de partid politic se bazează pe scopul participării la administrarea treburilor publice, prin prezentarea de candidați la alegeri libere și democratice** (Raportul privind participarea partidelor politice la alegeri, CDL-AD(2006)025, § 15; Opinia privind Legea partidelor politice din Federația Rusă, CDL-AD(2012)003, § 26).

7. Comisia de la Veneția a remarcat că dreptul fundamental al oamenilor la libera asociere în partide politice **include libertatea de a avea opinii politice, de a primi și de a transmite informații fără ingerințe din partea autorităților publice** (Liniile directe privind interzicerea și dizolvarea partidelor politice și măsurile analogice, CDLINF(2000)1, Capitolul II, §§ 1-2). Curtea Europeană a reiterat că, în pofida rolului său autonom și a sferei sale speciale de aplicare, articolul 11 din Convenția Europeană trebuie, de asemenea, examinat în lumina articolului 10 din Convenție. **Protecția opiniilor și libertatea de a le exprima este unul din obiectivele libertăților de asociere**, așa cum sunt garantate acestea de articolul 11. Acest fapt este aplicabil *a fortiori* în ceea ce privește **partidele politice**, având în vedere **rolul lor esențial în asigurarea pluralismului și a funcționării corespunzătoare a democrației** (a se vedea *Partidul Popular Creștin Democrat v. Moldova*, 14 februarie 2006, § 62; *Partidul Conservator al Rusiei și alții v. Federația Rusă*, 24 martie 2020, § 41).

8. Potrivit articolului 11 alin. (7) din Legea privind partidele politice, partidele politice care, până la începerea perioadei electorale, nu au prezentat Agenției Serviciilor Publice toate informațiile prevăzute de lege **nu au dreptul de a participa la alegeri**.

9. Prin urmare, norma contestată **stabilește în mod clar o interdicție pentru partidele politice de a participa la alegeri**, afectând prevederile articolului 41 alineatele (1) și (3) din Constituție. Această interdicție impune unui partid politic **produce ingerințe în dreptul de a fi ales** (vezi § 6 *supra*) și **în libertatea de exprimare a opiniei** (vezi § 7 *supra*), drepturi garantate de articolele 38 și 32 din Constituție, 10 și 11 din Convenția Europeană și de articolul 3 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Alegerile libere și libertatea de exprimare, în special libertatea dezbaterii politice, formează **fundamentul oricărei democrații** (*Selahattin Demirtaş v. Turcia (nr. 2)* [MC], 22 decembrie 2020, § 383; *Bradshaw și alții v. Regatul Unit*, 22 iulie 2025, § 113).

10. Drepturile la libera asociere, la exprimarea opiniei și la alegeri **sunt fundamentale pentru buna funcționare a unei societăți democratice**. Partidele politice, ca instrumente colective de exprimare politică, precum și membrii acestora, se bucură pe deplin de aceste drepturi (a se vedea Liniile directe comune privind reglementarea partidelor politice, CDL-AD(2020)032, ediția a 2-a, § 76). **Realizarea acestor drepturi fundamentale ține de esența activității unui partid politic**. Faptul că activitățile partidelor politice fac parte dintr-un exercițiu colectiv al

libertății de exprimare în sine dă dreptul acestora de a solicita protecția articolelor 10 și 11 din Convenția Europeană (*Partidul Conservator al Rusiei și alții v. Federația Rusă*, 24 martie 2020, § 43).

11. Astfel, în prezenta cauză, consider că **sesizarea trebuia declarată admisibilă**. Chestiunea dacă neprezentarea de către partidul politic Agenției Servicii Publice, până la începerea perioadei electorale, a tuturor informațiilor prevăzute de lege **justifică interzicerea de a participa la alegeri** și dacă această **interdicție este proporțională cu situația care a determinat-o** trebuia **examinată în fond**.

Serghei ȚURCAN,
Judecător al Curții Constituționale

12 august 2025